

STANDARDE DE CALITATE ALE PROGRAMELOR DE FORMARE PROFESIONALĂ A PSIHOLOGILOR CU DREPT DE LIBERĂ PRACTICĂ

A. Cadrul legislativ de funcționare pentru programele de formare profesională a psihologilor cu drept de liberă practică

- Legea nr. 213/2004 privind exercitarea profesiei de psiholog cu drept de liberă practică, înființarea, organizarea și funcționarea Colegiului Psihologilor din România.
- Normele metodologice de aplicare a Legii nr. 213/2004 privind exercitarea profesiei de psiholog cu drept de liberă practică, înființarea, organizarea și funcționarea Colegiului Psihologilor din România
- Hotărârea nr. 2 din 15.01.2016 pentru aprobarea Standardelor privind organizarea formării profesionale pentru psihologii cu drept de liberă practică
- Legea Educației Naționale Nr. 1 / 2011, cu modificările și completările ulterioare

B. Cerințele normative pentru evaluarea periodică a programelor de formare profesională

Formarea profesională a psihologilor, obligatorie pentru atestarea dreptului de liberă practică, are două componente: formarea inițială și formarea continuă¹.

a. Formarea inițială a psihologilor este definită prin nivelul minimal de studii universitare necesar pentru atestarea autonomiei profesionale și constă în absolvirea ciclurilor 1 și 2 de studii (licență și master) din sistemul Bologna în domeniul psihologiei, respectiv al specialității pentru care se solicită atestarea profesională, în acord cu descrierea profesiei de psiholog în EQF, COR și RNCIS (nivel 7).

Prin excepție, formarea inițială a psihologilor din specialitatea psihoterapie include un program specific de formare profesională în domeniul psihoterapiei, derulat prin intermediul unei asociații profesionale de psihoterapie cu statut de furnizor de formare profesională și avizat de către CPR. Formarea profesională de specializare în domeniul psihoterapiei și al consilierii psihologice derulată prin asociații profesionale, se organizează numai sub egida și cu avizul Comitetului director al Colegiului Psihologilor din România.

b) Formarea continuă este ulterioară formării inițiale și se orientează spre dezvoltarea de competențe care pot defini un traseu de specializare profesională, fiind realizată prin programe de formare continuă.

Programele de formare profesională ale psihologilor cu drept de liberă practică pot fi²:

1. Programe universitare de masterat profesional sau de cercetare, orientate spre formarea și aprofundarea competențelor profesionale într-o specialitate profesională. Acestea vor fi avizate de către comisiile de specialitate CPR, în baza obținerii acreditării din partea

¹ În scenariul în care nu se adoptă modificarea HG 788, din perspectiva prevederilor Art. 15, 18, 20 și 52 din HG 788, textul trebuie completat la punctul B / programe de formare, cu numărul 6 în enumerarea tipurilor de programe:

6. Programele de formare complementară sunt programe de formare de lungă durată (2 ani), derulate în completarea formării inițiale, care sunt orientate spre dezvoltarea competențelor necesare dobândirii unei specializări profesionale. Formarea profesională de specializare prin programe complementare ale asociațiilor profesionale sau ale altor furnizori privați de formare se organizează numai sub egida și cu avizul Comitetului director al Colegiului Psihologilor din România.

² Aceeași observație ca și la 1.

Agenției Naționale de Asigurarea Calității în Învățământul Superior (ARACIS), cu condiția îndeplinirii standardelor de calitate prevăzute în prezentul document.

2. Programe de formare profesională de lungă durată în domeniul psihoterapiei, cu o durată de minim 4 ani, dezvoltate din perspectiva standardelor Asociației Europene de Psihoterapie (la care se pot adăuga standardele altor asociații internaționale de psihoterapie), organizate de asociații profesionale și avizate de către Comitetul Director al Colegiului Psihologilor din România.

3. Programe de formare profesională continuă cu caracter repetitiv (în aceeași structură), de durată variabilă, organizate de către asociații, psihologi care lucrează în cabinete individuale sau alte entități, cu condiția îndeplinirii standardelor de calitate prevăzute în prezentul document. Conferințele științifice care au avut minim 2 ediții pot fi incluse în această categorie, începând cu a 2-a ediție.

4. Programe de formare profesională continuă cu caracter unic: conferințe, workshop-uri, simpozioane, scoli de vară și alte evenimente științifice organizate de către universități sau asociații profesionale. Acestea sunt asimilate formării continue, cu condiția îndeplinirii standardelor de calitate prevăzute în prezentul document. Avizarea acestor programe are caracter unic.

5. Alte categorii de programe de formare continuă, cu condiția îndeplinirii standardelor de calitate prevăzute în prezentul document: programe de doctorat în psihologie, programe postuniversitare în psihologie, programe universitare în psihiatrie, stagii practice / clinice supervizate, programe de supervizare profesională etc.

Cu excepția programelor cu caracter unic, toate programele de formare profesională vor fi evaluate inițial, în vederea avizării și periodic o dată la 5 ani, pentru a se verifica respectarea standardelor și criteriilor de calitate specifice formării profesionale a psihologilor cu drept de liberă practică. Toate programele de formare profesională avizate în urma evaluării vor fi postate pe site-ul CPR.

³**Evaluarea programelor de formare** (inițială în vederea avizării și periodică la 5 ani) va fi realizată de o comisie formată din trei experți. Experții evaluatori vor fi propuși de comisia aplicativă din specialitatea în care este evaluat programul și aprobați de Președintele CPR.

Comisia de experți care va realiza evaluarea va fi compusă din:

- *Coordonator comisie de evaluare* – este membru permanent în comisia de specialitate CPR pentru care se cere avizarea programului, este psiholog principal sau specialist supervisor în specialitatea profesională pentru care se cere evaluarea.
- *2 experți* – psihologi cu drept de liberă practică cu treapta de psiholog principal sau specialist, supervisor în specialitatea profesională pentru care se cere evaluarea.

Pentru fiecare dosar depus în vederea acreditării unui program de formare profesională, comisia de specialitate CPR va numi comisia de evaluare. Membrii comisiei de evaluare vor depune la secretariatul CPR o declarație pe proprie răspundere din care să reiasă că nu se află în situație de incompatibilitate sau conflict de interese cu instituția/persoana care solicită avizarea programului evaluat.

Selecția experților:

Se va realiza o selecție a unui număr de 10 experți / specialitate profesională din rândul psihologilor cu drept de liberă practică cu treapta de psiholog principal sau specialist supervisor în specialitatea profesională. Aceștia vor fi cuprinși într-o bază de date, organizată pe specialități profesionale/ comisii.

³ În cazul neadoptării modificărilor la HG, prevederea referitoare la experți nu stă în picioare, HG 788 reglementând avizarea programelor ca atribuție a CD prin comisiile de specialitate, în articolele 45 și 52.

Selecția se va realiza prin concurs național, deschis și transparent, care va beneficia de o publicitate adecvată. Comisia de selecție a experților va fi numită prin decizia președintelui CPR și va cuprinde un președinte și câte un membru din fiecare comisie de specialitate. La evaluarea programelor de formare profesională a psihologilor cu drept de liberă practică se vor lua în calcul următoarele:

- Realizarea obiectivelor programului de formare profesională,
- Realizarea unui proces de predare, învățare și evaluare centrat pe nevoile cursanților,
- Asigurarea resurselor umane, materiale și financiare corespunzătoare,
- Existența și respectarea cerințelor privind admiterea și finalizarea studiilor.

B.1. Scopul programului de formare profesională

Scopul unui program de formare profesională trebuie să reflecte cerințele de pe piața muncii și să vizeze formarea competențelor generale, specifice profesionale și transversale.

- **Competențele profesionale generale** formate prin program trebuie să corespundă competențelor profesionale ale psihologului în specialitatea profesională pentru care se solicită avizarea.
- **Competențele profesionale specifice** formate prin program trebuie să fie definite în termeni de cunoștințe, abilități și rezultate ale învățării.
- **Competențele transversale** formate prin programul de formare profesională trebuie să cuprindă: executarea responsabilă a sarcinilor profesionale, în condiții de autonomie și asistență calificată, familiarizarea cu rolurile și activitățile specifice muncii într-o specializare, conștientizarea nevoii de formare continuă, utilizarea eficientă a resurselor și tehnicilor de învățare pentru dezvoltarea personală și profesională.

B.2. Procesul de predare, învățare și evaluare

Procesul de predare, învățare și evaluare trebuie să fie organizat astfel încât să corespundă nevoilor de formare profesională ale cursanților și să le permită acestora să atingă rezultatele învățării declarate ale programului. Procesul de predare și învățare trebuie să fie suficient de flexibil pentru a permite niveluri diferite de pregătire a studenților și stiluri diferite de învățare.

Metodele de predare trebuie să cuprindă, în proporție variabilă: Activități de predare directă: curs, seminar, prezentări, exerciții, activități aplicative, studiu individual, activități de tutorat, proiecte, studii de caz, activități practice, supervizare etc.

Planul de învățământ / programa de formare profesională trebuie să conțină informații relevante privind modul în care se are în vedere atingerea rezultatelor învățării declarate. Planul de învățământ/ programa de formare trebuie să cuprindă:

Numărul total de ore de formare

Număr ore de curs, seminar, laborator, activitati de tutoriat, proiecte studii de caz

Număr ore de practică

Activitățile trebuie să corespundă competențelor profesionale declarate de formator

Fișa programului trebuie să ofere informații privind: conținutul disciplinei, rezultatele învățării, metodele de predare și învățare, alocarea creditelor, metodele de evaluare, precondiții sau alte cerințe specifice programelor de formare profesională.

Metodele de evaluare a rezultatelor învățării pot include: examinare scrisă sau orală, rapoarte de psihodiagnostic, studii de caz, rapoarte privind activitățile practice etc. Evaluarea rezultatelor învățării se face obligatoriu:

- După încheierea fiecărui modul (dacă este cazul),
- La finalul programului de formare prin modalități explicit formulate de furnizorul programului.

B.3. Resurse umane, materiale și financiare

B.3.1. Resurse umane

În vederea acreditării programului de formare profesională furnizorul de formare profesională trebuie să facă dovada unor contracte de muncă sau colaborare cu formatori (specialiști) recunoscuți în specialitatea pentru care se cere avizarea.

Criterii minime privind resursele umane:

- Coordonatorul programului de formare profesională trebuie să fie psiholog supervisor în specialitatea pentru care se solicită avizarea.
- Pentru programele de formare de lungă durată în psihoterapie este necesară existența a minim 4 formatori. Programele nou înființate pot primi aviz de funcționare și în condițiile existenței a minim 2 formatori, cu condiția ca cerința privind existența a 4 formatori să fie îndeplinită până la expirarea avizului.
- Pentru programele de formare continuă este necesară existența unui formator pentru fiecare 50 ore prevăzute în cadrul programului.
- Formatorii trebuie să aibă pregătirea și experiența corespunzătoare disciplinelor predate

Activitatea de formare profesională poate fi derulată de psihologii cu drept de supervizare profesională, care îndeplinesc următoarele criterii:

- Psiholog principal sau specialist în specialitatea pentru care se cere avizarea.
- Experiență profesională de minim 10 ani,
- Sunt practicieni, având un minim de 500 ore de practică / an în ultimii 5 ani,
- Are calitatea de supervisor.
- Au un minim de activitate științifică sau/și academică: a. are doctorat în psihologie, b. are publicații științifice în domeniu, c. colaborează cu universități sau în altă formă în programe de cercetare, d. a participat în ultimii 5 ani la conferințe științifice în domeniu (cu comunicări), e. colaborează cu universități sau asociații în programe de formare, f. este implicat în inițierea și organizarea de evenimente de diseminare a informației științifice și profesionale. Cerința este ca psihologul să poată proba o activitate minimală în cel puțin 2 dintre cele 6 categorii de activități.
- Se află în relație contractuală cu furnizorul de formare profesională.
- Nu este necesară o relație contractuală cu un furnizor de formare dacă programul de formare continuă este susținut de psihologi / cabinete în nume individual sau de alte entități cum ar fi filialele CPR.
- Prin excepție, pot derula activități de formare și cadrele didactice universitare care nu îndeplinesc prezentele cerințe, cu condiția deținerii unui atestat de liberă practică autonomă, a minim 2 ani experiență profesională autonomă și a deținerii titlului de doctor în psihologie, dar numai în componentele teoretice ale formării (nu și în componentele de abilitare profesională).

Formatorii internaționali trebuie să îndeplinească următoarele criterii:

- Să fie recunoscuți de:
 - asociațiile naționale din statele membre ale Uniunii Europene, membre ale EFPA - European Federation of Psychologists Associations și de autoritățile competente prin Internal Market Information System (IMI)
 - Asociația Psihologilor Americani (APA), American Board of Professional Psychology, Canadian Psychological Association, Canadian Council of Professional Psychology Programs

B.3.2. Resurse materiale și financiare

În vederea acreditării programului de formare profesională, furnizorul trebuie să facă dovada:

- Spațiul în care se desfășoară formarea să îndeplinească criteriul de minim 1,5 mp/cursant. Furnizorul de formare profesională este obligat să depună la secretariatul CPR actele doveditoare de deținere/închiriere a spațiului la debutul programului de formare. În cazul în care cursul se desfășoară în alte orașe decât cel în care furnizorul de formare profesională își are sediul, iar numărul de ore de formare nu depășește 20 ore/modul, furnizorul de formare profesională este obligat să depună la secretariatul CPR în termen de 30 de zile de la finalizarea cursului o declarație pe proprie răspundere că spațiul în care s-a desfășurat cursul corespunde criteriului de minim 1,5 mp/cursant.
- Să redacteze și să înmâneze cursanților suportul de curs pentru fiecare disciplină/modul la începutul derulării acestora.

B.4. Admiterea, parcursul și finalizarea studiilor

Furnizorul de formare profesională continuă are obligația să:

- Stabilească o procedură de admitere care să cuprindă: condițiile pentru admiterea în cadrul programului de formare profesională, parcursul cursanților, modelul de contract de studii.
- Să stabilească o procedură de finalizare a studiilor clară, care să cuprindă:
 - o modalitatea de examinare în vederea finalizării studiilor – poate fi lucrare de absolvire/ dizertație, examinare scrisă sau orală, portofoliu cu studii de caz și / sau rapoarte de evaluare psihologică etc.
 - o modelul diplomei de absolvire și al anexei/ suplimentul la diplomă conținând numărul total al orelor, precum și notele aferente examenelor de absolvire și media generală (dacă este cazul).
- Să depună la secretariatul CPR în termen de 30 de zile de la data începerii cursului de formare profesională lista cursanților înmatriculați a cursului de formare profesională.
- Să depună la secretariatul CPR, în termen de 30 de zile de la data începerii cursului de formare profesională, modelul diplomei de absolvire și al anexei conținând numărul total al orelor, notele aferente examenelor de absolvire și media generală (dacă este cazul), precum și evidența orelor / disciplinelor de curs (după caz).
- Să depună la secretariatul CPR în termen de 30 de zile de la data încheierii fiecărui modul al cursului de formare profesională lista cursanților care au urmat disciplina/modulul, cu semnături în original, cu pagini separate pe zile și ore.

B.5. Asigurarea internă a calității

Programele de formare profesională pentru psihologii cu drept de liberă practică trebuie să fie susținute de proceduri proprii eficiente de asigurarea calității care să poată asigura realizarea sistematică a rezultatelor învățării și îmbunătățirea continuă a programului de formare profesională.

Procedurile interne de asigurarea calității trebuie să cuprindă:

- Procedura de revizuire a planului de învățământ / programului de studii la intervale regulate de timp
- Procedura de revizuire a fișei programului de formare la intervale regulate de timp
- Formular standard pentru colectarea feedback-ului de la cursanți pentru toate disciplinele din planul de formare profesională. Aceste date se colectează obligatoriu la încheierea relației contractuale cu furnizorul de formare și se pot colecta ori de câte ori de Momentul încheierii relației contractuale este eliberarea certificatelor sau diplomelor de absolvire (după caz), cu excepția diplomelor de studii universitare furnizorii de formare având obligația eliberării documentelor de absolvire în termen de 30 zile de la finalizarea programului.

De asemenea, CPR va avea în vedere și o strategie de monitorizare a absolvenților și mecanisme concrete de a colecta periodic date și feedback de la aceștia.

Informațiile referitoare la toate aspectele privind desfășurarea programelor de formare, inclusiv aspectele privitoare la asigurarea calității, trebuie să fie disponibile și publicate pe pagina web a CPR.

Evaluarea periodică a unui program de formare are la bază analiza existenței și aplicării procedurilor, metodologiilor, planurilor de învățământ și fișelor disciplinelor structurate unitar, verificarea prin sondaj a unor aspecte specifice fiecărui program de studii, și care trebuie să îndeplinească criteriile și cerințele prezentelor standarde.

B.6. Gradul de îndeplinire a indicatorilor de performanță

În funcție de gradul de îndeplinire a indicatorilor de performanță, programul de formare poate primi următoarele calificative:

- Îndeplinit – se acordă avizarea pentru o perioadă de 5 ani
- Parțial îndeplinit – se acordă drept de funcționare și se reevaluează după 1 an
- Neîndeplinit – nu se acordă avizarea

Retragerea acreditării se poate realiza în următoarele condiții:

1. În cazul programelor universitare de masterat, avizarea de se va retrage dacă:
 - a. Programul nu a mai obținut avizarea ARACIS
 - b. Programul nu mai îndeplinește condițiile minime de funcționare prevăzute în prezentele standarde
 - c. Universitatea nu depune la secretariatul CPR în termenele prevăzute toate documentele cuprinse în prezentele standarde
2. În cazul programelor de formare profesională susținute de asociații avizate de către CPR:
 - a. Programul nu mai îndeplinește condițiile minime de funcționare prevăzute în prezentele standarde
 - b. Furnizorul nu depune la secretariatul CPR în termenele prevăzute toate documentele cuprinse în prezentele standarde
3. În cazul programelor de formare profesională de lungă durată în psihoterapie, avizarea se retrage dacă:
 - a. Programul nu mai îndeplinește condițiile minime de funcționare prevăzute în prezentele standarde
 - b. Furnizorul nu depune la secretariatul CPR în termenele prevăzute toate documentele cuprinse în prezentele standarde
 - c. Furnizorul nu respectă standardele de formare de lungă durată în psihoterapie privind numărul minim de ani și de ore,
 - d. Cursurile și activitățile practice sunt susținute de către alte persoane decât formatorii declarați în dosarul de avizare depus la CPR.

B.7. Criteriile minime de funcționare pentru programele de formare profesională:

- Definiția clară și adecvată a scopului și obiectivelor programului.
- Descrierea corectă a competențelor profesionale și transversale formate, în termeni de cunoștințe, abilități și rezultate ale învățării. Adecvarea competențelor formate la specialitatea profesională pentru care se solicită evaluarea.
- Existența unui spațiu adecvat de minim 1.5 mp/cursant.
- Formatorii să îndeplinească criteriile prevăzute la punctul B.3.1.
- Admiterea se realizează pe baza unor criterii corecte, transparente, nediscriminatorii și asigură egalitatea de șanse.

- Există proceduri clare de revizuire și evaluare periodică a programului de formare.
- Sunt definite adecvat metodele și criteriile de evaluare a cursanților cu privire la competențele dezvoltate.
- Există proceduri eficiente și relevante de colectare și integrare al feedback-ului cursanților cu privire la conținutul și modul de desfășurare al procesului de învățare.

B.8. Raportul de autoevaluare al programului de formare profesională va cuprinde:

- 1) descrierea scopului și a obiectivelor de formare profesională;
- 2) informații cu privire la tipul și forma de învățământ (IF și IFR sau ponderea acestora), pentru fiecare program/curs de formare profesională;
- 3) situația înmatriculării cursanților pe ani (numai pentru evaluarea periodică);
- 4) numărul maxim de cursanți pe care îi școlarizează, cu respectarea capacității de școlarizare pe program de formare profesională;
- 5) fișa programului, incluzând planul de învățământ al programului de formare profesională;
- 6) suplimentul la diplomă pentru fiecare program de formare profesională;
- 7) informații cu privire la activitatea didactică, proiectarea și implementarea metodelor și tehnicilor de predare, învățare și evaluare centrate pe student și asigurarea unui sistem eficient de suport și de evaluare a cunoștințelor cursanților;
- 8) informații cu privire la resursele de învățare (manuale, tratate, referințe bibliografice, acces la baze de date, antologii etc.) pentru programul de formare profesională în format tipărit și/sau electronic;
- 9) descrierea bazei tehnico-materiale, a spațiilor de învățământ;
- 10) informații privind formatorii implicați în activitățile de formare teoretice și aplicative, cu precizarea gradului de încărcare a acestora cu activități didactice desfășurate;
- 11) prezentarea procedurilor interne de asigurare a calității la nivelul programelor de formare, din care să reiasă existența și aplicarea politicilor și practicilor în domeniul asigurării calității, precum și eficiența și transparența acestora. Vor fi furnizate dovezi de aplicare a acestor proceduri în ultimii 3 ani, concluzii și măsuri de remediere a aspectelor defectuoase identificate;

Anexele raportului de autoevaluare:

- CV-urile formatorilor în format Europass,
- Extras privind activitatea științifică și academică a formatorilor, cu evidențierea îndeplinirii condițiilor minime specificate în standard,
- Fișa programului,
- Fișa de autoevaluare a programului.

Raportul de autoevaluare al programului de de masterat profesional sau de cercetare, orientat spre formarea și aprofundarea competențelor profesionale într-o specialitate profesională

Pentru programele universitare de master acreditate ARACIS, universitatea solicitantă va depune la CPR un dosar în vederea avizării profesionale a programului de master.

Dosarul pentru avizarea programelor de master cuprinde, pe lângă documentele specificate în paragraful anterior: copie după planul de învățământ și copie HG de avizare din partea ARACIS.

În cazul în care universitatea solicită avizarea mai multor programe de master, se poate depune un singur dosar pentru mai multe programe (de văzut dacă asta este posibil tehnic în platformă).

Raportul de autoevaluare al programelor de formare profesională de lungă durată în domeniul psihoterapiei

Pentru programele de formare profesională de lungă durată în psihoterapie, furniorul de formare profesională va depune la secretariatul CPR un dosar care cuprinde, pe lângă documentele generale, și următoarele:

- Dovada recunoașterii metodei / formei / tipului de psihoterapie în practica internațională (dacă este o metodă / formă nouă, încă nevizată),
- Raportarea programului la standardele internaționale de formare în psihoterapie,
- Dovezi ale validării științifice a metodei / formei / tipului de psihoterapie (dacă este o metodă / formă nouă, nevizată încă de către CPR).